

NACRT USTAVA R BiH FORUMA GRAĐANA TUZLA¹

Ustav Republike BiH

OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

Republika Bosna i Hercegovina (u daljnjem tekstu: RBiH) je suverena, jedinstvena, nedjeljiva, demokratska, pravna, socijalna, sekularna i decentralizirana država u postojećim granicama koje su nepovredive.

Član 2.

RBiH osigurava jednakost i ravnopravnost svih građana pred zakonom bez obzira na porijeklo, rasu ili vjeru. Ona poštuje sva vjerska uvjerenja.

Član 3.

Suverenitet pripada građanima – državljanima BiH. Sva vlast proizlazi iz građana i pripada građanima.

Narodi BiH – Srbi, Hrvati i Bošnjaci ravnopravni su i konstitutivni na cijeloj teritoriji BiH.

Član 4.

Ovim Ustavom garantira se:

- pravo na život,
- postizanje slobode, demokratije, jednakosti, ljudskog dostojanstva i ljudskih prava, te vladavina zakona,
- nacionalna ravnopravnost,
- društvo zasnovano na pluralizmu, toleranciji, solidarnosti, nediskriminaciji i pravdi,
- sloboda kretanja ljudi, stvari, kapitala i usluga,
- pravo na slobodu i sigurnost,
- zabrana mučenja, neljudskog i degradirajućeg ponašanja,
- pravo privatnog i porodičnog života,
- sloboda mišljenja, savjesti i vjeroispovijesti,
- pravo na obrazovanje,

¹ Ovaj Nacrt Ustava Republike Bosne i Hercegovine izradila je ekspertna grupa, sačinjena od: Šahbaza Džihanovića, dr. Slave Kukića, Saše Kozarca, dr. Mirka Pejanovića, Vehida Šehića i dr. Miodraga Živanovića. Nacrt je izrađen u Sarajevu, juna 2005. godine. Tekst dostupan na: www.forumtz.com/bos/dokumenti.htm (01.10.2010.)

- pravo na poštivanje kulturne, jezičke i religijske različitosti,
- pravo na zdravu životnu sredinu,
- pravo na garanciju životne egzistencije i socijalna prava radnika,
- jednakost spolova,
- pravilan i ujednačen ekonomski razvoj – ekonomska, socijalna i teritorijalna kohezija i cjelokupnost zemlje,
- pravo na vlasništvo,
- nezastarivo pravo na povratak izbjeglica i raseljenih lica na svoja izvorna ognjišta i pravo na povrat imovine,
- državljanstvo R BiH,
- zabrana propagiranja i prakticiranja fašizma i fašističkih ideologija.

Član 5.

Postoji državljanstvo R BiH. Svi građani R BiH imaju državljanstvo R BiH. Građanin R BiH ne može biti lišen državljanstva, prognan ili ekstradiran.

Član 6.

Suverenitet R BiH je neotuđiv, nedjeljiv i neprenosiv.

Suverenitet R BiH prostire se nad njenim kopnenim i zračnim prostorom, rijekama, jezerima, unutrašnjim i teritorijalnim morem.

Saveze ili druge forme povezivanja sa drugim državama zaključuje R BiH.

Član 7.

U R BiH ustavni poredak se temelji na principu podjele vlasti na zakonodavnu, izvršnu i sudsku vlast.

Zagarantirano je pravo na lokalnu i regionalnu samoupravu.

Član 8.

U R BiH zakoni moraju biti u skladu sa ovim Ustavom, a drugi propisi moraju biti u skladu sa ovim Ustavom i zakonom.

Član 9.

R BiH štiti prava i interese svojih državljana koji žive ili borave u inostranstvu i radi na njihovom povezivanju sa domovinom.

Član 10.

U R BiH u službenoj upotrebi su bosanski, hrvatski i srpski jezik, i ćirilčno i latinično pismo.

Zakonom se može odrediti da i drugi jezici i pisma budu u službenoj upotrebi.

Član 11.

RBiH ima zastavu, grb i himnu.

Izgled zastave i grba, tekst i muzika himne, te druge pojedinosti uređuju se zakonom RBiH.

Član 12.

Glavni grad RBiH je Sarajevo.

LJUDSKA PRAVA I SLOBODE

Član 13.

Svako u RBiH ima prava i slobode koje ne zavise o njegovoj rasi, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom porijeklu, imovini, rođenju, obrazovanju, društvenom položaju ili drugom ličnom svojstvu.

Građani RBiH su ravnopravni u slobodama, pravima i dužnostima i jednaki su pred zakonom.

Član 14.

U RBiH garantira se ravnopravnost sva tri konstitutivna naroda kao i jednakost pripadnika svih nacionalnih manjina.

Član 15.

Život čovjeka je neprikosnoven.

Čovjekova sloboda i ličnost su nepovredivi.

Nikome se ne smije oduzeti ili ograničiti sloboda, osim kada je to propisano zakonom, o čemu odluku donosi nadležni sud.

Član 16.

Niko ne smije biti podvrgnut mučenju, svirepom, nehumanom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju, niti bez svoga pristanka ljekarskim ili naučnim eksperimentima.

Član 17.

Zabranjen je prisilni ili obavezni rad.

Član 18.

Zabranjeno je i kažnjivo svako iznuđivanje priznanja i davanja izjava.

Niko ne može biti uhapšen ili pritvoren bez pisanog sudskog naloga izdatog na osnovu zakona.

Osoba protiv koje postoji osnovana sumnja da je počinila teško krivično djelo propisano zakonom može biti lišena slobode od strane nadležnog organa s tim da ista odmah bude predana nadležnom sudu.

Ova osoba mora odmah biti obaviještena o razlozima lišenja slobode, te na pravilan način poučena o svojim pravima i obavezama.

Osoba koja je lišena slobode ili je pritvorena ima pravo žalbe sudu koji bez odlaganja donosi odluku o zakonitosti lišavanja slobode.

Sa osobom koja je lišena slobode ili je pritvorena mora se postupati čovječno i poštivati njeno dostojanstvo.

Član 19.

Nezakonito lišenje slobode je kažnjivo.

Član 20.

Svako ima pravo na naknadu štete koju mu nezakonitim i nepravilnim radom nanese službeno lice ili državni organ ili drugi organ u ime države.

Svako lice koje je nepravilno ili nezakonito osuđeno i bez zakonskog osnova lišeno slobode ima pravo na rehabilitaciju, naknadu svake vrste štete ili drugu satisfakciju saglasno zakonu.

Član 21.

Svi državljani RBiH i stranci jednaki su pred zakonom u postupku pred sudovima i drugim državnim organima i drugim organima koja nastupaju u ime države.

Član 22.

Svakom licu optuženom za krivično djelo garantira se pravedno i zakonito suđenje.

Optuženo lice mora biti u najkraćem zakonskom roku obaviješteno pisanim putem o razlozima optužbe.

Optuženom licu ne može se suditi u njegovoj odsutnosti.

Suđenje u odsutnosti optuženom licu može se provesti samo u slučajevima određenim zakonom.

Član 23.

Zagarantirano je pravo na odbranu.

Advokatura kao samostalna i profesionalna djelatnost osigurava svakome pravnu pomoć u skladu sa zakonom.

Član 24.

Niko ne može biti kažnjen za djelo koje, prije nego što je učinjeno, nije bilo zakonom propisano kao krivično djelo, niti mu se može izreći kazna koja za to djelo nije zakonom bila predviđena.

Član 25.

Niko ne može biti smatran krivim za krivično djelo dok to ne bude utvrđeno pravosnažnom sudskom odlukom.

Nikome se ne može ponovo suditi niti mu se može izreći kazna u krivičnom postupku za krivično djelo za koje je već pravosnažno oslobođen ili osuđen u skladu sa zakonom.

Član 26.

Svako ko se zakonito nalazi na teritoriji RBiH ima pravo na slobodu kretanja i izbor prebivališta.

Svaki državljanin RBiH ima pravo u bilo koje vrijeme napustiti teritorij države i naseliti se trajno ili privremeno u inostranstvu i bilo kada vratiti se u domovinu.

Zakonom se može privremeno ograničiti sloboda kretanja samo ako je to neophodno radi zaštite pravnog poretka ili zdravlja, ili prava i sloboda drugih.

Nikakva ograničenja slobode kretanja iz političkih razloga ne mogu biti uvedena niti ustanovljena.

Član 27.

Stranac koji se zakonito nalazi na teritoriji RBiH ne može biti protjeran niti izručen drugoj državi osim u slučajevima izvršenja odluke nadležnog organa koja je donesena u skladu sa međunarodnim pravom.

Član 28.

Svakom se garantira trajnost i sigurnost ličnih podataka. Lični podaci o osobi mogu se prikupljati, obrađivati i koristiti samo uz uslove propisane zakonom.

Svako ima pravo da dobije na uvid podatke koji se, saglasno zakonu, prikupe, obrađuju i koriste od strane nadležnog državnog organa.

Član 29.

Zabranjeno je formiranje i držanje tajnih dosjea.

Postojeći tajni dosjei o osobama su ukinuti.

Član 30.

Svakom je zagantirana sloboda mišljenja i govora. Zagantirana je sloboda štampe i javnog informiranja. Zabranjena je cenzura.

Novinari imaju pravo na slobodu pristupa informacijama i informiranja.

Svakome kome je javnom riječju povrijeđeno ustavno i zakonom utvrđeno pravo garantira se pravo na ispravku.

Član 31.

Zabranjeno je svako pozivanje ili poticanje na rat ili upotrebu nasilja, na nacionalnu ili vjersku mržnju ili bilo koji oblik netrpeljivosti.

Zabranjeno je propagiranje fašističkih ideja i fašističkih ideologija i udruživanje ili organiziranje na toj osnovi.

Član 32.

Naučno, kulturno i umjetničko stvaralaštvo je slobodno.

Autorsko pravo je zagantirano.

Član 33.

Garantira se sloboda vjeroispovijesti.

Sve vjerske zajednice jednake su pred zakonom.

Vjerske zajednice su odvojene od države.

Vjerske zajednice mogu, u skladu sa zakonom, javno obavljati vjerske obrede, osnivati škole, zavode, socijalne ili druge dobrotvorne ustanove.

Država potpomaže zaštitu ustanova koje osnivaju vjerske zajednice.

Član 34.

Stan je nepovrediv.

Zakonom se, samo izuzetno, može ograničiti nepovredivost stana.

Član 35.

Građani imaju pravo na mirno okupljanje i javni protest.

Sloboda mirnog okupljanja i javnog protesta može se ograničiti samo radi osiguranja bezbjednosti ljudi i imovine.

Niko ne može biti pozvan na odgovornost niti trpljenje zbog javno izraženog mišljenja o radu bilo kog državnog organa ili izražavanja stava o stanju u društvu.

Član 36.

Svaki državljanin RBiH ima pravo da učestvuje u obavljanju javnih poslova i da pod jednakim uslovima bude primljen u javnu službu.

Član 37.

Svako ima pravo na zdravu životnu sredinu.

Svako je, u skladu sa zakonom, dužan štiti i unapređivati životnu sredinu.

Član 38.

Porodica, majka i dijete imaju posebnu zaštitu.

Brak zaključuju muškarac i žena pred državnim organom.

Brak i odnosi u braku uređuju se zakonom.

Pravo je čovjeka da slobodno odlučuje o rađanju djece.

Djeca rođena van braka imaju jednaka prava i dužnosti kao i djeca rođena u braku.

Član 39.

Svako ima pravo na zaštitu zdravlja.

Zagarantirano je pravo na zdravstvenu zaštitu u skladu sa zakonom.

Djeca, trudnice i stara lica imaju pravo na zdravstvenu zaštitu koju finansira država. Zakonom se uređuju pojedinosti o pravima na zdravstvenu zaštitu.

Član 40.

Svako ima pravo na školovanje pod jednakim uslovima.

Osnovno školovanje je obavezno.

Osnovno i srednjoškolsko školovanje finansira se iz javnih sredstava.

Svakome je pod jednakim uslovima dostupno srednjoškolsko i univerzitetsko obrazovanje.

Član 41.

Država, na osnovu zakona, osigurava uslove za osnovno, srednjoškolsko i univerzitetsko obrazovanje i osniva školske i univerzitetske ustanove.

Građani mogu, u skladu sa zakonom, osnivati privatne škole i ustanove.

Član 42.

Svako ima pravo na rad i slobodu rada.

Prinudni rad je zabranjen.

Zaposlenima može prestati radni odnos u skladu sa zakonom.

Član 43.

Nezaposlene osobe i osobe privremeno nezaposlene imaju pravo na novčana primanja iz javnih sredstava za vrijeme nezaposlenosti, u skladu sa zakonom, u iznosu koji im osigurava socijalni minimum i ljudsko dostojanstvo.

Član 44.

Mladi, žene i osobe sa invaliditetom uživaju posebnu zaštitu na radu.

Član 45.

Zagarantirana je sloboda sindikalnog organiziranja i djelovanja.

Zaposleni imaju pravo na štrajk u skladu sa zakonom.

Član 46.

Svaki državljanin RBiH ima opće i jednako biračko pravo sa navršenih 18 godina u skladu sa zakonom.

Biračko pravo se ostvaruje na izborima neposredno i tajnim glasanjem.

Član 47.

Svako ima pravo davati prijedloge, predstavke i pritužbe državnim organima i drugim tijelima i na njih dobiti odgovor.

Član 48.

Obrana R BiH pravo je i dužnost svih državljana R BiH.

Vojna obaveza pravo je i dužnost svih državljana R BiH.

Član 49.

R BiH uspostavlja i organizira oružane snage R BiH.

Zadatak oružanih snaga je da čuvaju nezavisnost, teritorijalni integritet, cjelovitost i suverenitet R BiH.

Oružane snage učestvuju, u skladu sa zakonom, u međunarodnim mirovnim misijama.

Oružane snage su profesionalne i finansiraju se iz javnih sredstava R BiH.

Zakonodavna vlast R BiH ima nadzor nad oružanim snagama R BiH.

Zakonom Republike se uređuju druga pitanja koja se odnose na oružane snage R BiH.

EKONOMSKO I SOCIJALNO UREĐENJE

Član 50.

Slobodno poduzetništvo i tržišne slobode osnova su ekonomsko-socijalne organizacije i uređenja R BiH.

Garantira se pravo vlasništva.

Zagarantirana je sloboda kretanja ljudi, stvari, kapitala i usluga.

Garantira se pravo nasljeđivanja.

Zabranjuju se monopoli.

Član 51.

Država osigurava svim privrednicima i poduzetnicima jednak pravni položaj na tržištu.

Država podstiče privredni napredak i socijalno blagostanje građana i osigurava usklađen privredni razvoj svih dijelova zemlje.

Član 52.

Strana lica mogu sticati pravo vlasništva i prava na osnovu ulaganja kapitala.

Stranom licu zagarantirano je slobodno iznošenje dobiti i uloženog kapitala.

Prava stečena ulaganjem kapitala ne mogu se umanjiti zakonom niti aktom na osnovu zakona.

Član 53.

Zakonom se može izuzetno, kada to zahtijeva interes R BiH, ograničiti ili oduzeti vlasništvo uz naknadu tržišne vrijednosti.

Član 54.

Država razvojnim strategijama i mjerama ekonomske i socijalne politike podstiče, usklađuje i usmjerava ekonomski razvoj i povećanje socijalnog blagostanja svojih građana.

Član 55.

Svako je dužan učestvovati u podmirenju javnih troškova u skladu sa zakonom i svojim privrednim i drugim mogućnostima.

Porezni sistem zasniva se na načelima jednakosti i pravednosti.

Član 56.

Pod posebnom zaštitom R BiH nalaze se zemljište, šume, prirodna bogatstva, nekretnine, zračni prostor, rudno blago, vode, drugi dijelovi prirode, more, morska obala, jezera, rijeke i druga dobra od kulturnog, historijskog, privrednog i ekološkog značaja kao i infrastruktura za koje je zakonom određeno da su od interesa za R BiH i gdje postoji državni kapital.

Zakonom R BiH se određuje način na koji dobra od interesa za R BiH mogu biti upotrebljavana i iskorištavana od strane ovlaštenika upravljanja tim dobrima, te kriteriji i procedure za promjenu vlasničkog odnosa i statusa dobara od općeg društvenog interesa.

Zakonom se uređuje korištenje, unapređivanje, upravljanje i zaštita dobara od javnog društvenog interesa kao i plaćanje naknade za korištenje dobara i gradskog građevinskog zemljišta.

Član 57.

Garantira se vlasništvo na poljoprivredno zemljište, a na šume i šumsko zemljište u zakonom utvrđenim granicama.

Poljoprivredno zemljište, šume i šumsko zemljište su pod posebnom zaštitom države.

Član 58.

R BiH garantira socijalni minimum i socijalnu sigurnost građana i u skladu sa zakonom osigurava finansiranje javnih službi i socijalnih potreba građana preko fondova i budžeta.

Član 59.

R BiH vodi računa o razlikama u privrednom razvoju pojedinih općina, gradova i regija zemlje i iz javnih sredstava osigurava ravnomjeran razvoj i ekonomski i socijalni napredak.

Član 60.

R BiH podstiče razvoj poljoprivrede, proizvodnje hrane i razvoj sela, te zadruge i zadugarstva.

Član 61.

Socijalno, zdravstveno i penzijsko-invalidsko osiguranje poljoprivrednika i seljaka je obavezno.

RBiH osigurava, u skladu sa zakonom, sredstva za finansiranje socijalnog, zdravstvenog i penzijskog osiguranja poljoprivrednika i seljaka.

Član 62.

RBiH garantira, u skladu sa zakonom, socijalnu i zdravstvenu sigurnost i prava penzionera ostvarena minulim radom.

Član 63.

RBiH osigurava materijalne i druge podsticaje za razvoj nauke, kulture i sporta.

Član 64.

RBiH osigurava, u skladu sa zakonom, podsticaje i materijalna davanja iz javnih sredstava i budžeta za stipendiranje djece bez roditelja ili roditeljskog staranja.

Član 65.

RBiH osigurava interese i podstiče razvoj mladih i osigurava fondove za stipendiranje studenata, te podstiče razvoj stvaralaštva i inovatorstva.

TERITORIJALNA ORGANIZACIJA

Član 66.

Teritorijalna organizacija RBiH zasniva se na trihotomiji teritorijalnih jedinica: općina – regija – država.

Građanima se garantira pravo na lokalnu i regionalnu samoupravu.

O P Ć I N A

Član 67.

Općina je osnovna teritorijalna jedinica lokalne samouprave koja se obrazuje za dio, za jedno ili za više naseljenih mjesta, u kojoj se uređuju odnosi i upravlja društvenim poslovima uz vlastitu odgovornost i u interesu građana i lokalne zajednice.

Osnovna prava i dužnosti općine kao jedinice lokalne samouprave su potpune i cjelovite i nisu ograničene nadležnostima regionalnih ili državnih vlasti.

Općina, u skladu sa svojim pravima i obavezama, ima statut. Statutom općine se uređuje unutrašnja organizacija, vršenje upravnih i drugih poslova, te odnos prema građanima.

Član 68.

Prava i dužnosti općine uređuju se Ustavom, zakonom i statutom općine.

U općini se naročito:

- usklađuju pojedinačni, lokalni i zajednički interesi sa općedruštvenim interesima zajednice,
- vrše poslovi u oblasti urbanističkog planiranja, građenja, te korištenja i upravljanja građevinskim zemljištem,
- vrše poslovi u oblasti stambeno-komunalne djelatnosti uključivo izgradnja i održavanje objekata komunalne infrastrukture,
- vrše poslovi u oblasti kulture, zaštite kulturnih dobara, izgradnja, rekonstrukcija i održavanje objekata kulture radi zadovoljavanja potreba građana,
- vrše poslovi u oblasti osnovnog, srednjeg i visokog obrazovanja,
- vrše poslovi u oblasti zdravstvene zaštite stanovništva,
- zadovoljavaju potrebe u oblasti socijalne zaštite građana, a naročito briga o starim i iznemoglim osobama,
- vrši društvena briga o djeci i stvaraju uslovi za osiguranje njihovog punog obuhvata predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem,
- osiguravaju uslovi za razvoj sporta i fizičke kulture,
- osiguravaju uslovi za razvoj turizma, ugostiteljstva, zanatstva i trgovine,
- planiraju i provode mjere zaštite građana i materijalnih dobara od prirodnih nepogoda,
- vrše i drugi poslovi u skladu sa zakonom.

Član 69.

Organi općine su:

- skupština općine,
- načelnik općine,
- općinski organi uprave.

Član 70.

Skupština općine je predstavnički organ općine sastavljen od članova izabranih na slobodnim i neposrednim izborima, tajnim glasanjem, na osnovu općeg biračkog prava u skladu sa zakonom.

Član 71.

Načelnik općine predstavlja i zastupa općinu i nosilac je izvršne vlasti u općini.

Načelnika općine biraju građani, u skladu sa Izbornim zakonom, na slobodnim i neposrednim izborima, tajnim glasanjem, na osnovu općeg biračkog prava.

Općinski organi uprave formiraju se u skladu sa zakonom.

Član 72.

Općina, u okviru svojih prava i dužnosti, ima izvorne prihode kojima slobodno raspolaže u obavljanju svojih ovlasti.

Izvori prihoda koji pripadaju općini uređuju se posebnim zakonom.

Član 73.

RBiH vodi računa o ujednačenom razvoju općine kao jedinice lokalne samouprave.

Član 74.

Općine kao jedinice lokalne samouprave mogu, u skladu sa zakonom, sarađivati sa lokalnim zajednicama drugih država.

Član 75.

Osnivanje općine, prava i dužnosti, te druga pitanja od značaja za rad općine uređuju se zakonom.

G R A D

Član 76.

Grad predstavlja jedinstveno, nepodijeljeno područje povezano geografskim, ekonomskim, komunikacijskim, prirodnim, saobraćajnim i kulturnim osobenostima u kojem se usklađuju i ostvaruju zajednički interesi građana i obezbjeđuje društveni napredak.

Član 77.

U RBiH postoje slijedeći gradovi: Sarajevo, Banja Luka, Zenica, Tuzla i Mostar.

Član 78.

Gradovi su jedinice lokalne samouprave i uprave.

Član 79.

Organi grada su gradsko vijeće i gradonačelnik.

Član 80.

Najmanje četiri predstavnika iz reda svakog konstitutivnog naroda i jedan iz reda Ostalih bit će zastupljeni u gradskom vijeću.

Ni jedan od konstitutivnih naroda ne može imati više od 49% vijećnika u gradskom vijeću.

Član 81.

Druga pitanja koja se odnose na osnivanje i nadležnost grada, organizaciju i organe grada, gradska područja, sudjelovanje građana u lokalnoj samoupravi, izbore za gradsko vijeće, finansiranje i javnost rada urediće se posebnim zakonom i statutom.

GLAVNI GRAD

Član 82.

Glavni grad RBiH je Sarajevo. Glavni grad Sarajevo obuhvata područja slijedećih općina: Sarajevo Centar, Stari Grad, Novi Grad, Novo Sarajevo, Pale, Vogošća, Ilidža, Hadžići, Ilijaš i Trnovo. Posebnim zakonom uredit će se status grada Sarajeva kao glavnog grada RBiH.

REGIJA

Član 83.

Regije su administrativne oblasti lokalne samouprave koje se formiraju na geografskim, ekonomskim, komunikacijskim, prirodnim, saobraćajnim, geopolitičkim i kulturnim povezanostima, sposobne za usklađivanje interesa građana i privrede, i za osiguranje prosperitetnog života njenih građana.

Član 84.

U RBiH postoji pet regija, i to:

BANJALUČKA (ZAPADNA) REGIJA sa sjedištem u Banja Luci

koja obuhvata slijedeće općine: Banja Luka, Bihać, Bosanska Dubica, Bosanska Gradiška, Bosanska Krupa, Bosanski Novi, Bosanski Petrovac, Bosansko Grahovo, Cazin, Čelinac, Drvar, Glamoč, Jajce, Ključ, Kotor Varoš, Laktaši, Mrkonjić Grad, Prijedor, Prnjavor, Sanski Most, Skender Vakuf, Srbac, Šipovo i Velika Kladuša.

ZENIČKA (CENTRALNA) REGIJA sa sjedištem u Zenici

koja obuhvata slijedeće općine: Bosanski Brod, Bugojno, Busovača, Derventa, Doboј, Donji Vakuf, Gornji Vakuf, Kakanj, Kupres, Maglaj, Modriča, Novi Travnik, Teslić, Tešanj, Travnik, Vitez, Zavidovići, Zenica i Žepče.

TUZLANSKA (SJEVERNA) REGIJA sa sjedištem u Tuzli

koja obuhvata slijedeće općine: Banovići, Bijeljina, Bosanski Šamac, Bratunac, Brčko, Gračanica, Gradačac, Kalesija, Kladanj, Lopare, Lukavac, Odžak, Orašje, Srebrenica, Srebrenik, Šekovići, Tuzla, Ugljevik, Vlasenica, Zvornik i Živinice.

SARAJEVSKA (ISTOČNA) REGIJA sa sjedištem u Sarajevu

koja obuhvata slijedeće općine: Breza, Čajniče, Foča, Fojnica, Goražde, Hadžići, Han Pijesak, Ilidža, Ilijaš, Kalinovik, Kiseljak, Kreševo, Novo Sarajevo, Olovo, Pale, Rogatica, Rudo, Sarajevo Centar, Sarajevo Novi Grad, Sarajevo Stari Grad, Sokolac, Trnovo, Vareš, Visoko, Višegrad i Vogošća.

MOSTARSKA (JUŽNA) REGIJA sa sjedištem u Mostaru

koja obuhvata slijedeće općine: Bileća, Čapljina, Čitluk, Gacko, Grude, Jablanica, Konjic, Široki Brijeg, Livno, Ljubinje, Ljubuški, Mostar, Neum, Nevesinje, Posušje, Prozor, Stolac, Tomislavgrad i Trebinje.

Član 85.

Organi regije su:

- skupština regije,

- savjet regije.

Član 86.

Skupština regije je najviši samoupravni organ sastavljen od članova izabranih na slobodnim i neposrednim izborima, tajnim glasanjem, na osnovu općeg biračkog prava u skladu sa zakonom.

Član 87.

Savjet regije je izvršni organ regije sastavljen, u skladu sa zakonom i statutom, od po jednog predstavnika općina koje su u sastavu regije.

Član 88.

Statutom regije, u skladu sa zakonom, uređuju se prava i dužnosti regije, način njihovog ostvarivanja, organizacija skupštine regije, savjeta regije i drugih organa regije, te finansiranje i udruživanje sredstava za ostvarivanje prava i dužnosti regije.

Član 89.

Regije, u skladu sa ovim ustavom i zakonom, vrše poslove koje se odnose naročito na:

- provođenje politika, zakona i drugih propisa države,
- usklađivanje interesa i provođenje razvojne politike i ekonomskog razvoja,
- provođenje obrazovne politike uključujući i donošenje određenih propisa o obrazovanju i osiguranju obrazovanja,
- usklađivanje i provođenje stambene politike, uključujući i donošenje određenih propisa o uređenju zemljišta i građenju stambenih objekata,
- usklađivanje interesa i provođenje propisa o korištenju prirodnih resursa i proizvodnji energije,
- usklađivanje interesa i razvoj javnog informiranja,
- kreiranje i provođenje socijalne politike,
- izgradnju infrastrukture i komunalnu izgradnju,
- kreiranje i provođenje politike razvoja turizma i korištenje turističkih resursa,
- razvoj poljoprivrede i sela,
- proizvodnju zdrave hrane,
- realiziranje ekoloških programa i projekata,
- druge poslove od interesa za razvoj regije.

Član 90.

U skupštini regije i drugim upravljačkim strukturama regije, kao i u organima i upravljačkim strukturama gradova u kojima je sjedište regije najbrojniji narod može imati najviše 49% izabраниh, odnosno imenovanih predstavnika.

Član 91.

Općine i regije mogu se udruživati u zajednice općina i regija i ostvarivati druge oblike saradnje u cilju usklađivanja međusobnog razvoja i razvijanja saradnje, te osiguranja prosperiteta građana.

PRAVA I DUŽNOSTI REPUBLIKE

Član 92.

Republika uređuje i obezbjeđuje:

- ustavni poredak, suverenitet, jedinstvo, sigurnost i teritorijalni integritet RBiH,
- ustavnost i zakonitost,
- ostvarivanje i zaštitu ljudskih prava i sloboda,
- uređuje monetarni sistem i nacionalnu valutu,
- uređuje obligacione odnose, imovinsko-pravne odnose i druge stvarno-pravne odnose kao i materijalno-pravne odnose,
- donosi strategije i politike razvoja,
- osigurava jedinstvo ekonomskog prostora, te slobodu kretanja ljudi, stvari, kapitala i usluga,
- osigurava pravilan i ujednačen ekonomski razvoj – ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju i cjelokupnost zemlje,
- uređuje poreski i fiskalni sistem i osigurava jedinstvo finansijskog integriteta zemlje,
- uređuje sistem državne službe,
- uređuje bankarski sistem,
- uređuje korištenje i unapređenje prirodnih resursa,
- uređuje zaštitu i unapređenje životne sredine,
- uređuje osnove vaspitanja i obrazovanja,
- uređuje sistem visokog obrazovanja i unapređenja nauke i tehnologije, kulture i sporta,
- uređuje radne odnose, penzijsko, invalidsko, socijalno i zdravstveno osiguranje,
- uređuje boračko-invalidsku zaštitu,
- donosi sistem mjera koje se odnose na društveni položaj mladih,
- uređuje brak, odnose roditelja i djece, starateljstvo i usvojenje,
- uređuje republičko državljanstvo,

- ambleme i znakove Republike,
- uređuje prikupljanje i obradu statističkih i drugih podataka,
- uređuje vrste, nadležnosti, sastav i organizaciju sudstva i tužilaštva, javnog pravobranilaštva i advokature,
- uređuje političko-teritorijalnu organizaciju RBiH,
- ostvaruje međunarodnu saradnju,
- uređuje sistem javnog informiranja,
- vrši i druga prava i dužnosti u skladu sa ovim Ustavom.

ORGANIZACIJA REPUBLIKE

Član 93.

Ustavni poredak i državna vlast u RBiH zasniva se na principu podjele vlasti.

Zakonodavnu vlast, uključivo i donošenje Ustava i ustavnog zakona, vrši Parlament RBiH.

Izvršnu vlast vrši Vlada RBiH.

Sudsku vlast vrše sudovi u RBiH.

Republiku Bosnu i Hercegovinu predstavlja predsjednik RBiH.

Zaštitu ustavnosti i zakonitosti vrši i obezbjeđuje Ustavni sud RBiH.

PARLAMENT RBIH

Član 94.

Parlament RBiH je predstavnički organ građana i naroda i nosilac je zakonodavne vlasti u RBiH.

Parlament RBiH sastoji se od:

- **Predstavničkog doma** koji broji 123 poslanika,
- **Doma naroda** koji broji 58 delegata izabranih u jednakom broju po 17 iz reda konstitutivnih naroda Bošnjaka, Hrvata i Srba, i 7 delegata iz reda nacionalnih manjina i Ostalih.

Član 95.

Poslanike u Predstavničkom domu Parlamenta RBiH biraju građani, u skladu sa Izbornim zakonom, po preferencijalnom izbornom sistemu, sa otvorene liste, u jedinstvenoj izbornoj jedinici koju predstavlja cijela teritorija RBiH.

Član 96.

Delegate u Dom naroda Parlamenta RBiH biraju odbornici općinskih skupština u skladu sa Izbornim zakonom.

Nacionalna struktura i broj delegata koje biraju općinske skupštine proporcionalan je nacionalnoj strukturi i broju stanovnika svake općine.

Član 97.

Poslanici i delegati u Parlamentu RBiH biraju se na period od četiri godine.

Član 98.

Poslanici i delegati u Parlamentu RBiH nemaju obavezujući mandat.

Poslanici i delegati u Parlamentu RBiH primaju stalnu novčanu naknadu i imaju druga prava u skladu sa zakonom.

Poslanici i delegati u Parlamentu RBiH uživaju imunitet u skladu sa zakonom.

Član 99.

Svaki dom iz reda svojih članova bira predsjedavajućeg i zamjenika predsjedavajućeg koji ne mogu biti iz istog konstitutivnog naroda.

Svaki dom donosi svoje poslovnike o radu kojima uređuje pitanja od značaja za rad doma.

PREDSTAVNIČKI DOM

Član 100.

Predstavnički dom je nadležan da:

- odlučuje o promjeni Ustava,
- donosi zakone i druge propise i opće akte,
- donosi strategije, utvrđuje politike i odlučuje o drugim ključnim pitanjima od značaja za razvoj RBiH,
- donosi budžet i završni račun,
- odlučuje o zaduženju RBiH,
- utvrđuje teritorijalnu organizaciju i odlučuje o promjeni granica države,
- raspisuje referendum,
- utvrđuje sistem odbrane RBiH,
- uređuje sistem sudstva i tužilaštva RBiH,
- raspisuje izbore za organe vlasti uRBiH,
- bira i razrješava predsjednika RBiH,
- bira i razrješava predsjednika i potpredsjednika Doma, članove komisija i drugih parlamentarnih organa,
- bira i razrješava Vladu RBiH i vrši imenovanja funkcionera i drugih nosilaca javnih funkcija u institucijama RBiH,
- vrši kontrolu rada Vlade i drugih organa i nosilaca državne vlasti,

- vrši izbor i druga imenovanja u skladu sa Ustavom i zakonom,
- daje amnestiju,
- ratifikuje sporazume koje R BiH zaključi sa drugim državama i međunarodnim organizacijama,
- vrši i druge poslove u skladu sa Ustavom, zakonom i poslovníkom.

DOM NARODA

Član 101.

Dom naroda nadležan je da, u skladu sa ovim Ustavom, odlučuje o pitanjima koja su od vitalnog nacionalnog interesa konstitutivnih naroda.

Dom naroda odlučuje i o pitanjima od vitalnog interesa nacionalnih manjina i Ostalih.

ODLUČIVANJE U DOMOVIMA

Član 102.

Predstavnički dom, osim o pitanjima u skladu sa ovim Ustavom, odlučuje i o drugim pitanjima od općeg značaja za stanje i unapređenje stanja u R BiH i od političkog i ekonomskog značaja za međunarodni položaj R BiH. Odluke se donose većinom glasova od ukupnog broja poslanika Doma.

Dom naroda odlučuje o pitanjima od vitalnog nacionalnog interesa svakog konstitutivnog naroda i ostalih, uključujući većinu bošnjačkih, većinu hrvatskih i većinu srpskih delegata.

Kada se odlučuje o vitalnom interesu Ostalih, odluka će biti donesena ako je za istu glasala većina od polovine delegata iz reda Ostalih.

Član 103.

Ukoliko se o prijedlogu zakona ili drugog propisa, ili o drugom pitanju koje je u nadležnosti Predstavničkog doma Parlamenta R BiH ne donese odluka ni nakon tri uzastopna glasanja, a ako bi, prema ocjeni Vlade R BiH, zbog neusvajanja tog pitanja mogla nastupiti nenadoknadviva šteta po građane i interese R BiH, pitanje će na privremenoj osnovi riješiti predsjednik Republike sve do njegovog usvajanja u Predstavničkom domu Parlamenta R BiH.

Član 104.

Ukoliko se o prijedlogu zakona ili drugog propisa, ili o drugom pitanju koje je u nadležnosti Doma naroda Parlamenta R BiH ne donese odluka ni nakon tri uzastopna glasanja, a ako bi, prema ocjeni Vlade R BiH, zbog neusvajanja tog pitanja mogla nastupiti nenadoknadviva šteta po građane, narode i interese R BiH, pitanje će riješiti Ustavni sud R BiH. Odluka Ustavnog suda R BiH je konačna.

VLADA R BiH

Član 105.

Vlada R BiH je izvršni organ vlasti Republike.

Vlada RBiH svoja prava i obaveze vrši u skladu sa Ustavom i zakonom Republike.

Član 106.

Vladu RBiH čine predsjednik, jedan ili više potpredsjednika i ministri.

Član 107.

Predsjednik Republike imenuje mandatar za sastav Vlade.

Nakon sastavljanja Vlade, odmah, a najkasnije u roku od 30 dana, mandatar predstavlja program i sastav Vlade Predstavničkom domu Parlamenta RBiH i traži glasanje o povjerenju.

Vlada stupa na dužnost nakon što Predstavnički dom većinom glasova svih poslanika odobri program i sastav Vlade.

Član 108.

U slučaju da Predstavnički dom ne odobri program i sastav Vlade, postupak se ponavlja.

NADLEŽNOST VLADE

Član 109.

U skladu sa Ustavom, zakonom i drugim propisima Republike, Vlada RBiH odgovorna je za ukupno stanje u Republici, a naročito za:

- provođenje utvrđene politike, zakona i drugih propisa uRBiH,
- predlaganje zakona, strategija, politika i drugih akata i propisa Parlamentu RBiH,
- predlaganje državnog budžeta i propisa za izvršenje budžeta,
- donošenje uredbi za izvršenje zakona,
- provođenje vanjske politike u skladu sa Ustavom i zakonom,
- nadzor i usmjeravanje rada republičkih organa i drugih organa uprave i davanje smjernica za rad,
- osiguranje privrednog i svakog drugog razvoja i napretka zemlje, i usklađivanje tog razvoja,
- obavljanje i drugih poslova i zadataka u skladu sa Ustavom, zakonom i odlukama nadležnih organa vlasti RBiH.

Član 110.

Vlada je odgovorna Parlamentu RBiH.

Član 111.

Pitanje povjerenja predsjedniku, članu Vlade ili Vladi u cjelini mogu pokrenuti:

- svaki dom Parlamenta Republike,

- najmanje jedna desetina poslanika/ delegata u Parlamentu Republike,
- predsjednik Republike,
- najmanje dvije regionalne skupštine,
- najmanje pet općinskih skupština.

Član 112.

O zahtjevu za raspravu i odlučivanje o povjerenju Vladi odlučuje Predstavnički dom Parlamenta RBiH u roku od 30 dana od dostavljanja zahtjeva za raspravu o povjerenju.

Član 113.

Ako se izglasa nepovjerenje, predsjednik i Vlada podnose ostavku. U tom slučaju pokreće se imenovanje nove Vlade u skladu sa ovim Ustavom.

Član 114.

Ako predsjednik Vlade podnese ostavku ili mu se izglasa nepovjerenje, postupit će se u skladu sa prethodnim članom ovog Ustava.

SASTAV VLADE

Član 115.

Vladu RBiH čine predsjednik Vlade i ministri:

- ministar vanjskih poslova,
- ministar pravde,
- ministar finansija i trezora,
- ministar sigurnosti,
- ministar odbrane,
- ministar privrede,
- ministar nauke i tehnološkog razvoja,
- ministar obrazovanja, kulture i sporta,
- ministar poljoprivrede i veterinarstva,
- ministar prostornog uređenja i ekologije,
- ministar rada, zdravlja i socijalne zaštite,
- ministar za društveni položaj djece i omladine,
- ministar trgovine i turizma,
- ministar za ljudska prava,
- ministar za evropske integracije,
- ministar za dijasporu,

- ministar za unapređenje društvenog položaja žrtava rata.

Član 116.

Zakonom o Vladi uredit će se i druga pitanja od značaja za sastav Vlade, način rada i odlučivanja, unutrašnju organizaciju i ostvarivanje funkcija Vlade Republike.

PREDSJEDNIK REPUBLIKE

Član 117.

Predsjednik Republike predstavlja i zastupa Republiku u zemlji i inostranstvu.

Predsjednika Republike bira Parlament Republike većinom glasova od ukupnog broja poslanika u oba doma Parlamenta.

Član 118.

Predsjednik Republike je nadležan za:

- predstavljanje Republike u zemlji i inostranstvu,
- imenovanje mandatarata za sastav Vlade,
- imenovanje i razrješenje diplomatsko-konzularnih predstavnika Republike u inostranstvu na prijedlog Vlade,
- primanje akreditiva i davanje agremana za predstavnike stranih država u zemlji,
- donošenje ukaza o proglašenju Ustava, izmjena Ustava, zakona ili drugih propisa,
- davanje pomilovanja na prijedlog ministra pravde Republike u skladu sa zakonom,
- davanje inicijativa i prijedloga Vladi i drugim državnim organima Republike,
- obavljanje drugih poslova u skladu sa Ustavom.

Član 119.

U slučaju duže odsutnosti, ili spriječenosti, ili usljed bolesti, ili nesposobnosti, ili usljed smrti predsjednika Republike, predsjednik Predstavničkog doma Parlamenta RBiH preuzima dužnost privremenog predsjednika Republike o čemu odlučuje Ustavni sud na prijedlog Vlade.

Član 120.

Izbor novog predsjednika RBiH mora se izvršiti u roku od 45 dana od dana preuzimanja dužnosti privremenog predsjednika Republike.

SUDSTVO I JAVNO TUŽILAŠTVO

Član 121.

Sudsku vlast vrše sudovi.

Sudovi su samostalni i nezavisni i sude na osnovu Ustava i zakona.

Sudovi štite ljudska prava i slobode, osiguravaju jedinstvenu primjenu zakona i ravnopravnost građana.

Član 122.

Osnivanje, nadležnost, organizacija i postupak pred sudovima uređuje se zakonom.

Član 123.

Vrhovni sud R BiH je najviši sud u Republici i obezbjeđuje jedinstvenu primjenu zakona.

Sastav i nadležnost Vrhovnog suda Republike uređuje se posebnim zakonom.

Za područje regije osniva se regionalni sud.

Općinski sud osniva se za područje jedne ili više općina.

Sudovi se osnivaju zakonom.

Član 124.

Raspravljanje pred sudom je javno.

Javnost se može isključiti samo u slučajevima određenim zakonom.

Član 125.

Sud sudi u vijeću u skladu sa zakonom.

Član 126.

Sudska funkcija je stalna.

Sudija ne može vršiti nikakvu javnu funkciju ni posao koji je zakonom određen kao nespojiv sa sudijskom funkcijom.

Sudija će biti razriješen:

- ako to zatraži,
- ako ispuni uslove određene zakonom,
- ako je trajno nesposoban za obavljanje sudijske funkcije,
- ako je osuđen za krivično djelo koje ga čini nedostojnim da obavlja sudijsku funkciju.

Član 127.

Osnivanje, organizacija i nadležnosti javnog tužilaštva uređuju se zakonom.

Javno tužilaštvo vrši svoju funkciju na osnovu Ustava i zakona.

Član 128.

Funkcija javnog tužioca je stalna.

Javni tužilac ne može obavljati službu ili posao koji je zakonom utvrđen kao nespojiv sa njegovom funkcijom.

Član 129.

Sudije i javni tužioci imenuje se na osnovu javnog konkursa.

Sudije i javne tužioce imenuje i razrješava posebno sudsko i tužilačko vijeće u skladu sa zakonom Republike.

Član 130.

Sudstvo i javno tužilaštvo finansira se iz posebnog pravosudnog budžeta koji donosi Parlament Republike za svaku godinu.

Član 131.

Advokatura je samostalna i profesionalna djelatnost koja pruža pravnu pomoć.

Organizacija i rad advokature uređuje se zakonom.

USTAVNI SUD

Član 132.

Ustavni sud R BiH ima sedamnaest sudija i to po pet sudaca iz reda Bošnjaka, Hrvata i Srba, i dva suca iz reda Ostalih.

Suci će biti istaknuti pravnici visokog moralnog digniteta i ugleda koji imaju biračko pravo i državljani su R BiH.

Sudije Ustavnog suda R BiH bira Predstavnički dom Parlamenta R BiH na osnovu javnog konkursa.

Mandat sudija Ustavnog suda R BiH je devet godina.

Član 133.

Ustavni sud R BiH:

- odlučuje o saglasnosti zakona sa ovim Ustavom,
- odlučuje o saglasnosti drugih propisa i općih akata sa Ustavom i zakonom,
- rješava sukob nadležnosti između organa zakonodavne i organa izvršne i sudske vlasti,
- rješava sukob nadležnosti između organa Republike, regije, grada i općine,
- odlučuje o saglasnosti programa, statuta i općih akata političkih organizacija sa Ustavom i zakonom,
- odlučuje povodom ustavnih tužbi protiv pojedinačnih odluka i akata organa državne vlasti, organa lokalne i regionalne samouprave kao i pravnih osoba kojima su povjerena javna ovlaštenja u slučajevima kada su tim odlukama i aktima povrijeđena

ljudska prava i osnovne slobode, kao i pravo na lokalnu i regionalnu samoupravu garantirana ovim Ustavom,

- prati ustavnost i zakonitost izbora i referenduma i odlučuje o sporovima koji nisu u nadležnosti redovnih sudova,
- prati pojave od interesa za ostvarivanje ustavnosti i zakonitosti i o tome obavještava Parlament RBiH,
- obavlja i druge poslove određene Ustavom Republike.

Član 134.

Odluke Ustavnog suda su općeobavezne i izvršne na teritoriji Republike.

Neizvršenje odluke Ustavnog suda povlači krivičnu odgovornost lica koja stoje na čelu organa na koje se odnosi obaveza izvršenja odluke suda.

Izvršenje odluke Ustavnog suda obezbjeđuje Vlada RBiH.

Član 135.

Svako može dati inicijativu za pokretanje postupka za ocjenjivanje ustavnosti i zakonitosti.

Član 136.

Postupak pred Ustavnim sudom Republike može pokrenuti:

- Parlament RBiH, odnosno svaki dom pojedinačno,
- Vlada RBiH,
- predsjednik RBiH,
- svaki sud, ako se pitanje ustavnosti i zakonitosti postavi u postupku pred sudom,
- javni tužilac, ako se pitanje ustavnosti i zakonitosti postavi u radu javnog tužilaštva,
- javni pravobranilac, ako se pitanje ustavnosti i zakonitosti postavi u radu javnog pravobranioca,
- skupštine regija i savjeti regija,
- općinske skupštine i općinski načelnici,
- druge pravne osobe u skladu sa zakonom.

Član 137.

Ustavni sud može sam pokrenuti postupak za ocjenjivanje ustavnosti i zakonitosti.

Član 138.

Kada Ustavni sud utvrdi da zakon nije u saglasnosti sa Ustavom, ili da drugi propis ili opći akt nije u saglasnosti sa Ustavom ili je u suprotnosti sa zakonom, taj zakon, drugi propis

ili opći akt prestaje da važi danom objavljivanja odluke Ustavnog suda u Službenom glasniku Republike Bosne i Hercegovine.

JAVNI PRAVOBRANILAC

Član 139.

Javni pravobranilac je državni organ Republike koji štiti i zastupa prava i pravne interese R BiH.

Osnivanje, organizacija javnog pravobranilaštva, uslovi za vršenje funkcija, finansiranje i druga pitanja od značaja za ostvarivanje funkcije javnog pravobranilaštva uređuju se zakonom.

OMBUDSMAN ZA LJUDSKA PRAVA

Član 140.

Ombudsman za ljudska prava u R BiH je samostalna i nezavisna institucija nadležna za zaštitu ljudskih prava i sloboda građana Republike u skladu sa ovim Ustavom i sa međunarodnim pravom.

Član 141.

Institucija Ombudsmana Republike ima jednog glavnog ombudsmana i tri zamjenika glavnog ombudsmana.

Član 142.

Glavni ombudsman i zamjenici glavnog ombudsmana biraju se iz reda tri konstitutivna naroda i jedan iz reda Ostalih.

Član 143.

Ombudsmani se biraju iz reda državljana R BiH, diplomiranih pravnika koji imaju ugled i dignitet sudije Ustavnog suda Republike.

Član 144.

Ombudsmane bira na osnovu javnog konkursa Predstavnički dom Parlamenta R BiH.

Član 145.

Mandat ombudsmana je četiri godine.

Za vrijeme trajanja mandata ombudsmani se rotiraju na mjestu glavnog ombudsmana u periodu od po jedne godine.

Član 146.

Institucija ombudsmana finansira se iz posebnog budžeta koji donosi Parlament R BiH.

Član 147.

Plaće ombudsmana i druga materijalna primanja ombudsmana izjednačena su sa položajem sudija Ustavnog suda RBiH.

Sva druga pitanja koja se odnose na organizaciju i rad institucije Ombudsmana uređuju se zakonom.

CENTRALNA BANKA

Član 148.

Centralna banka RBiH je institucija monetarnog sistema Republike nadležna za monetarnu politiku i izdavanje novca RBiH.

Nacionalna valuta je bosanskohercegovačka marka.

Član 149.

Sjedište Centralne banke RBiH je u Sarajevu.

Član 150.

Centralnom bankom RBiH rukovodi Upravno vijeće koje se sastoji od guvernera i tri zamjenika guvernera.

Član 151.

Za guvernera Centralne banke i zamjenike guvernera, te druge članove Upravnog vijeća mogu biti izabrani državljani RBiH koji ispunjavaju uslove propisane zakonom.

Član 152.

Guvernera i zamjenike guvernera imenuje Predstavnički dom Parlamenta RBiH na osnovu javnog konkursa.

Član 153.

Sva druga pitanja od značaja za ostvarivanje funkcije, organizaciju i odgovornost Centralne banke uređuju se zakonom RBiH.

RAZVOJNA BANKA

Član 154.

Razvojna banka RBiH je finansijska institucija u vlasništvu RBiH putem koje se osigurava i potiče ekonomski i socijalni razvoj zemlje i postiže ekonomska, socijalna i teritorijalna kohezija i cjelokupnost Republike.

Član 155.

Razvojna banka RBiH potpomaže i učestvuje u finansiranju projekata u općinama, regijama i projekata od lokalnog, regionalnog i državnog interesa koji omogućuju skladniji privredni razvoj, izgradnju komunalne infrastrukture i nabavku opreme, te realizaciju projekata od nacionalnog interesa.

Član 156.

Razvojnem bankom upravlja Upravno vijeće sastavljeno od po dva predstavnika iz svih regija u Republici, te jednog predstavnika Sarajeva, glavnog grada RBiH.

Upravno vijeće Razvojne banke imenuje Predstavnički dom Parlamenta RBiH na osnovu javnog konkursa.

Član 157.

Sva druga pitanja od značaja za osnivanje, organizaciju, razvoj i rad banke uređuju se zakonom.

FONDOVI

Član 158.

RBiH može, u cilju rješavanja ekonomskih, socijalnih, obrazovnih, naučnih, tehnoloških, razvojnih i drugih potreba, potreba rješavanja statusnih pitanja mladih osnivati fondove.

Član 159.

Fondovi se osnivaju zakonom.

Zakonom se uređuju pitanja vrste, namjene i izvori sredstava fondova te način upravljanja fondovima.

PROPORCIONALNA ZASTUPLJENOST U JAVNIM ORAGANIMA VLASTI,

UKLJUČUJĆI I SUDOVE

Član 160.

Konstitutivni narodi i grupa Ostalih bit će proporcionalno zastupljeni u svim javnim institucijama u RBiH.

Pod javnim institucijama podrazumijavaju se državni organi, institucije koje vrše javna ovlašćenja, sudovi i tužilaštva, pravobranilaštva, te javne službe koje se finansiraju iz javnih sredstava, odnosno koje vrše poslove od javnog društvenog interesa.

VITALNI NACIONALNI INTERES

Član 161.

- ostvarivanje prava konstitutivnih naroda da budu adekvatno zastupljeni u zakonodavnoj, izvršnoj i sudskoj vlasti, te u institucijama i službama koje vrše poslove od javnog društvenog interesa,
- donošenja Ustava, ustavnih zakona i amandmana na Ustav Republike,
- teritorijalna organizacija,
- organizacija organa javne vlasti uključivo i sudove,

- Ustavom i zakonom garantirana prava konstitutivnih naroda u procesu donošenja odluka,
- ravnopravna upotrebna jezika i pisma,
- poštivanje kulturne, jezičke i religijske različitosti, duhovnog naslijeđa i tradicije,
- očuvanje teritorijalnog integriteta Republike,
- pravilan i ujednačen ekonomski razvoj,
- sistem javnog informiranja,
- vitalni interes i položaj nacionalnih manjina i Ostalih.

DISTRIBUCIJA KLJUČNIH FUNKCIJA

Član 162.

Niže navedene funkcije u izvršnoj i zakonodavnoj vlasti R BiH mogu se popuniti iz reda jednog konstitutivnog naroda ili iz reda Ostalih:

- predsjednik Republike,
- predsjednik Vlade Republike,
- predsjedavajući Predstavničkog doma Parlamenta Republike,
- predsjedavajući Doma naroda Parlamenta Republike.

Član 163.

Niže navedene funkcije u pravosudnim i javnotužilačkim institucijama Republike mogu se popuniti iz reda jednog konstitutivnog naroda ili iz reda Ostalih:

- predsjednik Ustavnog suda Republike,
- predsjednik Vrhovnog suda Republike,
- državni javni tužilac,
- državni javni pravobranilac.

Član 164.

Nakon svakog izbornog perioda vrši se rotacija funkcija iz člana 162. i člana 163. Ustava R BiH.

DISTRIBUCIJA INSTITUCIJA REPUBLIKE

Član 165.

Sjedišta državnih institucija i agencija R BiH osim u Sarajevu, glavnom gradu Republike, distribuirat će se i u gradove – sjedišta regija u Republici u skladu sa posebnim zakonom koji donosi Parlament R BiH.

DAVANJE SVEČANE IZJAVE

Član 166.

Funkcioneri, nosioci javnih državnih funkcija koje biraju ili imenju zakonodavni ili izvršni organi vlasti Republike daju svečanu izjavu prije preuzimanja dužnosti u skladu sa zakonom Republike.

MEĐUNARODNI UGOVORI

Član 167.

Zaključivanje međunarodnih ugovora i sporazuma u nadležnosti je R BiH.

Član 168.

Ratifikacija međunarodnih ugovora ili sporazuma vrši se u skladu sa posebnim zakonom.

PROMJENA USTAVA

Član 169.

Pravo prijedloga da se pristupi promjeni Ustava R BiH imaju svaki dom Parlamenta Republike, Vlada Republike, predsjednik Republike, te najmanje dvije skupštine regija u R BiH.

Član 170.

Parlament R BiH odlučuje da li će se pristupiti promjeni Ustava većinom glasova svih poslanika/ delegata.

Član 171.

O promjeni Ustava R BiH odlučuje Parlament R BiH na zajedničkoj sjednici oba doma, dvotrećinskom većinom glasova svih poslanika/ delegata.

ZAVRŠNE ODREDBE

Član 172.

Ustav R BiH može se mijenjati ustavnim zakonom ili ustavnim amandmanima.

Član 173.

Parlament R BiH će donijeti poseban ustavni zakon za provođenje ovog Ustava i osiguranje njegove primjene.

Član 174.

Ovaj Ustav stupa na snagu danom proglašenja.

Član 175.

Ovaj Ustav objavit će se u „Službenom glasniku Republike Bosne i Hercegovine“.